

บทที่ 5 บทสรุป

การศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1990-2005 เป็นการศึกษาโดยใช้แนวความคิดเรื่องโครงสร้างและแนวความคิดโลกาภิวัตน์ เป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศและที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของลาวเอง ซึ่งในที่สุดนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกัน

การศึกษาเรื่องนี้มีสมมุติฐานหลักได้แก่ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในการพัฒนาประเทศเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการพัฒนาประเทศจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจระบบสังคมนิยมสู่ระบบกลไกตลาดหรือที่เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่”

เมื่อสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการสิ้นสุดสงครามเย็นทำให้โครงสร้างอำนาจของระบบการเมืองระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากสองขั้วอำนาจ (bipolar) คือสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกา มาเป็นระบบขั้วเดียว (unipolar) ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำโลกเพียงผู้เดียว

จากการล้มเหลวทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสังคมนิยมตะวันออกรวมทั้งสหภาพโซเวียต ดังกล่าวจะนำไปสู่การปฏิรูปเศรษฐกิจครั้งใหญ่ของนายคอร์บาชอฟ เป็นการแสดงให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจภายใต้แนวทางแบบวางแผนจากส่วนกลางไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจตามสังคมนิยมในกลุ่มประเทศสังคมนิยมนี้เองได้ส่งผลกระทบไปยังประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ จึงทำให้บรรดาประเทศสังคมนิยมต่าง ๆ นำเอาการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบใช้กลไกตลาด มาแทนเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง โดยเกิดการปฏิรูปเศรษฐกิจที่น่ากลไกของระบบทุนนิยมมาใช้ในการพัฒนาระบบการผลิต การตลาด การผลิตได้ยกเลิกการผลิตที่กำหนดจากส่วนกลางมาให้ผู้ประกอบการได้รับผลกำไร รัฐจะควบคุมสินค้าบางรายการที่เห็นว่าจำเป็นและสำคัญเท่านั้น

ภาวะดังกล่าวได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อลาว เพราะลาวได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศสังคมนิยมเป็นหลัก โดยเฉพาะสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออกเมื่อประเทศในกลุ่มต่างไม่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากประเทศเหล่านี้ประสบปัญหากับความ

ล้มเหลวทางเศรษฐกิจดังกล่าว ทำยที่สุดลาวจึงต้องยอมรับการปฏิรูปในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อให้ระบอบสังคมนิยมของลาวยังคงอยู่ต่อไป พร้อมทั้งหนีความล้มเหลวและการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเช่นเดียวกับสหภาพโซเวียตและประเทศสังคมนิยมตะวันออก ด้วยการนำกลไกของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาใช้ในการปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ซึ่งลาวเรียกว่า “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism) เพื่อให้เกิดการติดต่อค้าขายและความช่วยเหลือจากนานาชาติมากขึ้นร่วมไปถึงประเทศทุนนิยมด้วยในการเข้ามาฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศโดยเร่งด่วน ซึ่งที่สำคัญผู้นำลาวเล็งเห็นความจำเป็นและผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชาติให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

การที่หันมารับความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตกและองค์การระหว่างประเทศทำให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจำต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขขององค์กรอย่างเช่น องค์กรการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ธนาคารโลก (World Bank) และโครงการเพื่อการพัฒนาทางองค์การสหประชาชาติ และประเทศผู้ให้ อย่างเช่น กลุ่มประเทศประชาคมยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ที่เรียกร้องให้รัฐบาลลาวต้องปฏิรูประบบเศรษฐกิจไปสู่ระบบกลไกตลาด ปรับปรุงคุณภาพของผู้บริหารและข้าราชการ ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ขยายกิจการรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนแก่เอกชน สร้างสถานะแวดล้อมของประเทศให้ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ส่งผลให้ในปี ค.ศ. 1986 ในการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ตัดสินใจปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศครั้งประวัติศาสตร์ ด้วยการพลิกนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมสู่ระบบกลไกตลาด หรือที่เรียกกันว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Thinking) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่สาม (ค.ศ. 1991-1995) และฉบับที่สาม (ค.ศ. 1996-2000) ลาวได้ปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้จินตนาการใหม่โดยให้เสรีภาพการค้าและการลงทุนมากขึ้น มีความพยายามที่จะเพิ่มปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อการส่งออก และพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้า และการท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและโครงการลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และเข้าเป็นสมาชิกของขององค์การอาเซียน การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของลาวตามคำแนะนำของ IMF WB ADB และ UNDP ทำให้เศรษฐกิจของลาวมีลักษณะเสรีและเป็นทุนนิยมมากขึ้นตามแบบอย่างการปฏิรูปในจีนและเวียดนาม รัฐธรรมนูญฉบับแรกและฉบับเดียวของลาวยังคงระบุเป้าหมายเป้าหมายการเมืองและเศรษฐกิจของ สปป ลาว. ว่า

เป็นไปเพื่อการพัฒนาสู่ระบบสังคมนิยมภายใต้การนำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ดังนั้นการพัฒนาประเทศของลาวจากพื้นฐานระบบเกษตรกรรมแบบเลี้ยงตัวเองที่ยากจน ไม่อาจจะกระโดดข้ามขั้นตอนของการพัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยมเพื่อก้าวสู่สังคมนิยมได้ทันที ดังที่อดีตนายกรัฐมนตรี ไก สอน พมวิหาน ได้ตั้งใจไว้ในช่วงปี ค.ศ. 1975-1985 ผู้นำลาวต้องตัดสินใจเปิดประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายและการล่มสลายของสหภาพโซเวียต การขาดแคลนเงินทุน เทคโนโลยีและความคืบหน้าของประชากร ข้าราชการ และระบบการบริหารงาน บิบบังคับให้ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นค่ายสังคมนิยมหรือค่ายเสรีนิยมตะวันตก

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา ผู้นำรัฐบาลลาวได้พยายามแก้ไขอุปสรรคของการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ อุปสรรคที่สำคัญได้แก่ การขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐาน การขาดแคลนเงินลงทุนในส่วนของรัฐบาลที่จะลงสมทบกับส่วนที่เป็นความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การขาดแคลนบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความรู้ความสามารถในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้โดยการอาศัยความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศสังคมนิยมและจากประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สวีเดน ฝรั่งเศส จีน ประเทศอาเซียน และองค์กรต่าง ๆ ของสหประชาชาติ เช่น ADB WB และ UNDP มีระบบกฎหมายที่มีลักษณะเป็นสากลสำหรับคุ้มครองการลงทุนต่างชาติ มีการพัฒนาประสิทธิภาพของข้าราชการและระบบราชการ ครอบงำส่งเสริมการศึกษาของชาติเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และโครงการความร่วมมือกับต่างชาติได้

ผลจากความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้องค์กรสหประชาชาติโดยเฉพาะ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้เงินทุนสนับสนุน โครงการพัฒนาและการช่วยเหลือด้านวิชาการแก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวส่งผลทำให้เศรษฐกิจของลาวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่าง ลาว กับ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ จะเห็นได้ว่าทั้งสองฝ่ายได้สะแดงจุดยืนและความจริงใจที่มีต่อกันอย่างแท้จริงจึงส่งผลให้เกิดความร่วมมือดังกล่าว ซึ่งตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในอนาคตอันใกล้นี้ก็เชื่อได้ว่าความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่าง ลาว กับ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ในการพัฒนาประเทศ จะเป็นแบบอย่างหนึ่งของความร่วมมือเพื่อให้ผู้นำประเทศนำไปใช้ในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะฉะนั้น ในตอนปลายของบทวิทยานิพนธ์บทนี้จึงจะขอ

เสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาประเทศว่าไม่ควรจำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มประเทศสังคม
นิยมด้วยกันเท่านั้น และควรดำเนินการมีขั้นตอนและระมัดระวังผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน
และประเทศชาติด้วย